

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικό και Καποδιστριακό
Πανεπιστήμιο Αθηνών

Παλαιοσλαβική Γλώσσα

Ενότητα 13: Μορφολογία – Τα ρήματα

Αλεξάνδρα Ιωαννίδου

Τμήμα Σλαβικών Σπουδών

Γ2. ΤΑ ΡΗΜΑΤΑ

Γ2.1. Η ΤΥΠΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

1. Στο παλαιοσλαβικό ρήμα διακρίνουμε *τρεις εγκλίσεις*:

- Την οριστική
- Την υποτακτική
- Την προστακτική

Στην οριστική ξεχωρίζουμε την έκφραση της ενέργειας

- στο παρόν
- το παρελθόν
- και το μέλλον.

2. Επίσης, στο παλαιοσλαβικό ρήμα έχουμε διάκριση μεταξύ των τύπων συντελεσμένης και ασυντέλεστης ρηματικής όψης.

3. Διακρίνονται τρία πρόσωπα, 1ο, 2ο και 3ο καθώς και τρεις αριθμοί – ενικός, πληθυντικός και δυϊκός.

4. Εκτός απ' τις κλιτές μορφές του ρήματος έχουμε και τα άκλιτα μέρη – το απαρέμφατο, και το σουπίνο.

5. Στα ρήματα της παλαιοσλαβικής διακρίνουμε δυο θέματα –

- το ενεστωτικό
- και το απαρεμφατικό.

Από το ενεστωτικό θέμα σχηματίζονται οι τύποι του ενεστώτα, της προστακτικής, καθώς και οι μετοχές του ενεστώτα.

Απ' το απαρεμφατικό θέμα σχηματίζονται οι τύποι του παρατατικού και του αορίστου, οι μετοχές του παρελθόντος και το σουπίνο.

Το ενεστωτικό θέμα διακρίνεται εύκολα, όταν χωρίσουμε την κατάληξη απ' το θέμα του 2ου πρ. ενικού ή του 3ου πρ. πληθυντικού ενεστώτα, ενώ το απαρεμφατικό θέμα, όταν χωρίσουμε απ' το θέμα την κατάληξη του απαρεμφάτου **-τι**. Π.χ.:

νεσε-ши ενεστωτικό θέμα: **νεσε-**

нес-ти απαρεμφατικό θέμα: **нес-**

6. Οι τύποι των ρημάτων στα παλαιοσλαβικά είναι είτε συνθετικοί – που σχηματίζονται με μια λέξη - (ενεστώτας, συντελεσμένος μέλλοντας, αόριστος, παρατατικός και προστακτική), είτε αναλυτικοί (σύνθετος μέλλοντας I και II, παρακείμενος, υπερσυντέλικος και υποτακτική).

7. Σε συνάρτηση με το θέμα τους, τα ρήματα της παλαιοσλαβικής διακρίνονται σε πέντε συζυγίες. Οι τέσσερις απ' αυτές έχουν ένα επίθημα που χωρίζει το θέμα απ' την κατάληξη, η πέμπτη όχι. Οι τέσσερις πρώτες συζυγίες αποτελούν τα θεματικά ρήματα, η πέμπτη τα μη θεματικά ρήματα.

ΘΕΜΑΤΙΚΑ ΡΗΜΑΤΑ			
Συζυγία I	Συζυγία II	Συζυγία III	Συζυγία IV
<p>Στην ομάδα αυτή περιλαμβάνονται ρήματα με ενεστωτικό θέμα σε -ε-και απαρεμφατικό θέμα σε σύμφωνο, καθώς και σε -α, -α, -ου, ρѣ</p>	<p>Στην ομάδα αυτή περιλαμβάνονται ρήματα με θεματικό επίθημα -нѣ- και με απαρεμφατικό θέμα σε -нѣ- με μόνη εξαίρεση το ρήμα сѣдати</p>	<p>Στην ομάδα αυτή περιλαμβάνονται ρήματα με θεματικό επίθημα -нѣ-. Το επίθημα αυτό στην κλίση επιδρούσε – λόγω του j – στο προηγούμενο σύμφωνο. Το θέμα του απαρεμφάτου μπορούσε να τελειώνει σε -ѣ, -и, -а, -ы, -оу</p>	<p>Στην ομάδα αυτή περιλαμβάνονται ρήματα με θεματικό επίθημα -и-. Η θεματική κατάληξη του απαρεμφάτου ήταν -и, -ѣ, -а.</p>
<p>нѣс-ти (нѣсѣ-ши) звѣ-ти (звѣѣши) κλѣ-ти (κλѣнѣ-ши) πλѣ-ти (πλѣнѣ-ши)</p>	<p>ДВИГНѢ-ТИ (ДВИГНѣ-ШИ)</p>	<p>зна-ти (знанѣ-ши) писа-ти (пишѣ-ши) > пис + је + ши би-ти (биѣ-ши) πλαка-ти (плачѣ-ши)</p>	<p>χβαλι-ти (χβαλι-ши) сѣоіа-ти (сѣоіѣ-ши)</p>
ΜΗ ΘΕΜΑΤΙΚΑ ΡΗΜΑΤΑ (Συζυγία V)			
<p>Στα μη θεματικά ρήματα, η κατάληξη στην κλίση ακολουθεί απευθείας τη ρίζα της λέξης. Μη θεματικά ρήματα είναι τα εξής: бѣити (ѣсѣмь - 1ο πρ. εν.), іасѣти (іаѣмь), вѣдѣти (вѣѣмь), даѣти (даѣмь), имаѣти - (иѣѣмь)</p>			

Σημειώματα

Σημείωμα Ιστορικού Εκδόσεων Έργου

Το παρόν έργο αποτελεί την έκδοση 1.0.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Εθνικών και Καποδιστριακών Πανεπιστημίων Αθηνών, Αλεξάνδρα Ιωαννίδου, 2015.
Αλεξάνδρα Ιωαννίδου. «Παλαιοσλαβική Γλώσσα. Ενότητα 13: Μορφολογία – Τα ρήματα». Έκδοση: 1.0. Αθήνα 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:
<http://opencourses.uoa.gr/courses/SLAVSTUD101/>.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Διατήρηση Σημειωμάτων

- Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:
- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

